

Dalmatinova ulica 4
1000 Ljubljana
T.: +386 1 434 12 00
W.: www.zsss.si
E.: zsss@sindikat-zsss.si

Ljubljana, 9. 4. 2024

Ministrstvo za finance RS
g. Klemen Boštjančič, minister

Zadeva: Pripombe na predlog odloka o strategiji upravljanja naložb države

Spoštovani

Skladno z zaprosilom vam v nadaljevanju podajamo naš odziv na predlog odloka o strategiji naložb države. Pri tem tudi v celoti povzemamo pripombe, mnenje in predloge, ki ste jih prejeli s strani ESSO SDH, dne 08.04.2024.

Uvodoma bi želeli poudariti, da je, skladno z našim prepričanjem, potrebno tako pomemben akt, kot je Odlok o strategiji upravljanja naložb države, obravnavati in oblikovati v okviru socialnega dialoga predvsem pa je potrebno poskušati doseči čim širši družbeni konsenz. V konkretnem primeru ne gre namreč samo za akt, ki bi opredeljeval poslovno oziroma »naložbeno politiko« države temveč gre za akt, katerega uresničevanje ima lahko vpliv na kvaliteto življenja večjega števila ljudi, ekonomsko in socialno varnostjo zaposlenih delavk in delavcev.

Glede splošnih usmeritev, ki naj bi se uporabljale pri upravljanju naložb RS menimo, da bi te lahko bile bolj konkretizirane in da bi morala strategija namesto povzemanja aktov, ki RS pri upravljanju svojih naložb zavezujejo oziroma usmerjajo, podati tudi dejanske zaveze, ki naj bi jim država sledila. S tem bi odlok postal precej bolj določen, prav tako pa bi precej bolj jasno bili začrtani cilji, ki jih Republika Slovenija želi doseči. Prav tako pa bi lažje predvideli morebitne posledice.

Nadalje smo prepričani, da bi pri omejitvah za dvig produktivnosti, ki jih osnutek strategije omenja, morala biti bolj poudarjena odsotnost razvoja produktov z visoko dodano vrednostjo in s tem slaba struktura gospodarstva na splošno, kot eden izmed ključnih strukturnih dejavnikov. V primeru, ko velik del gospodarstva tekmuje na globalnem trgu s produkti, ki ne dosejajo visokih cen, glavna ovira za dvig produktivnosti po našem trdnem prepričanju ni v »človeških virih«, vključno s ceno dela, ampak v pomanjkanju spodbud, ki bi omogočile preboj na področju razvoja produktov in inovativnosti. Gre namreč zato, da se večja učinkovitost družb, večja stopnja produktivnosti in s tem tudi večja stopnja konkurenčnosti lahko doseže samo in izključno z ustrezno inovacijsko politiko. In temu vprašanju je v odloku namenjena premajhna pozornost.

Predlog strategije navaja, da je gospodarska stabilnost med pomembnejšimi pogoji za doseganje visokega življenjskega standarda in kakovosti življenja (tč. 1.2., odstavek (2)). Predlagamo, da se beseda "pogoj" nadomesti z besedo "dejavnik". Obstoječe besedilo bi namreč lahko pomenilo, upošteva tekst celotnega odstavka, da je za državo sprejemljivo tolerirati slabšo kvaliteto življenja, dokler se ne doseže določena stopnja gospodarske rasti, to pa pomeni ustvarjanje konkurenčnosti in dodane vrednosti na nizkih standardih za delo in življenje, kar ni niti sprejemljivo, niti dolgoročno

vzdržno. Strinjamo se, da mora biti rast gospodarstva vključujoča in temeljiti na visoki konkurenčnosti in inovativnosti, vendar bi na tem mestu bilo potrebno v strategiji izpostaviti, da mora rast gospodarstva temeljiti tudi na ustvarjanju kakovostnih delovnih mest in kreptvi sodelovanja delavcev pri upravljanju, kot dveh pomembnih dejavnikov. Tem elementom pa je po našem mnenju v predlogu odloka dana premajhna pozornost. Tudi z vidika strategije upravljanja naložb države.

Vseživljenjsko učenje, tudi na delovnem mestu, je že nekaj časa prepoznano kot eden izmed ključnih dejavnikov za razvoj tako gospodarstva, kot tudi zaposlenih, s tem pa kot pomemben dejavnik, ki vpliva na kakovost dela in življenja. Ustrezno usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja pa je eden izmed dejavnikov, poleg višine plačila za delo, ki pomembno vpliva na pridobivanje in ohranitev zaposlenih. Zato v odstavku (3) pod poglavjem 1.3.1. ob izboljševanju pogojev dela, stimulativnem nagrajevanju, zvišanju produktivnosti in zmanjšanju števila poškodb ter bolezni, v okviru zaveze spoštovanja pravic predlagamo vključitev zavez po spodbujanju vseživljenjskega učenja, prilagajanja delovnih mest in omogočanju lažjega usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja.

V odstavku (4) predlagamo, naj se besede "naj bi" nadomestijo z besedami "bi morale" oz. "morajo", kar bi opredelilo močnejše pričakovanje države, hkrati pa bi se s tem dal poudarek spoštovanju človekovih pravic v gospodarstvu.

V odstavku (6) predlagamo, da se kot eden od ključnih elementov človekovih pravic in družbene odgovornosti poleg varnosti in trajnosti zaposlitve opredeli še kvaliteta zaposlitve oziroma delovnega mesta.

V ZSSS ostro nasprotujemo napeljevanju na ugotovitve, da je delovnoppravna zaščita delavcev kot šibkejša stranke v delovnem razmerju, ovira za povečanje produktivnosti gospodarstva. Ob tem moramo najprej ugotoviti, da slovenska zakonodaja vsebuje številne možnosti, ko delodajalec lahko delovno razmerje prekine zaradi nedoseganja delovnih rezultatov delavca, kršitve delovnih obveznosti, poslovnih razlogov, ipd. . Dokazljivo pa v RS ni mogoče govoriti o togem trgu dela. Poleg tega bi morala biti država tista, ki bi morala zagovarjati in promovirati razvoj varnih in kvalitetnih delovnih mest.

V poglavju 1.3.7 v odstavku (1) zato nasprotujemo navedbam o "zmanjšanju togosti na trgu dela" kot eni izmed politik za povečanje produktivnosti. Izraz sicer v strategiji ni natančneje opredeljen, napotuje pa na to, da je za povečanje produktivnosti potrebno odpraviti nekatere mehanizme, ki varujejo položaj in pravice zaposlenih, vključno s postopki za prenehanje delovnega razmerja.

Pomembno je poudariti, da je način razvrščanja naložb v strateške, pomembne in portfeljske v predlogu nove strategije bistveno manj transparenten od tistega v obstoječi strategiji, ki vsebuje kriterije, na podlagi katerih se naložbe po sistemu točkovanja razvrščajo. Odsotnost takšnega sistema po našem mnenju ne prispeva k transparentnosti delovanja države na tem področju.

Kar se tiče nekaterih konkretnih naložb, nasprotujemo razvrstitvi podjetja Pošta Slovenije, d.o.o. Iz strateške v pomembno naložbo. Podjetje, ki na podlagi posebnega zakona opravlja naloge poštnih storitev za vse državljane RS, bi po našem prepričanju morala ostati strateška naložba. Njeno delovanje je namreč pomembno za uresničevanje pomembnega družbenega interesa. V nasprotju z razvrščanjem v nižji rang naložb, bi morali vlogo Pošte Slovenije po našem prepričanju še okrepiti s tem, da bi povečali njeno prisotnost in olajšali dostopnost državljanov do osnovnih poštnih storitev. Namesto zasledovanja večjega dobička bi bilo potrebno vlogo, ki jo Pošta Slovenije ima pri

zagotavljanju pomembnega družbenega interesa, tudi dejansko uveljaviti. Odločitev, da se Pošta Slovenije uvrsti v pomembne naložbe, pa posredno lahko ogrozi tudi uresničevanje širšega družbenega interesa. Zelo hitro se namreč lahko zgodi, da se interes po zagotavljanju dobička prične uresničevati na račun zmanjševanja števila zaposlenih, zapiranju poštnih izpostav, krčenju poštnih storitev,..... Vse to pa lahko povzroči težko popravljive posledice na kvaliteto življenja prebivalcev Slovenije. Ohranitev Pošte Slovenije kot strateške naložbe pa pomeni, da lahko država zagotovi, da se ohranja ključna infrastruktura, ki omogoča povezanost ljudi in podjetij. Prav tako pošta Slovenije opravlja številne javne storitve, ki so ključnega pomena za delovanje družbe. Z ohranitvijo pošte kot strateške naložbe pa ostane nadzor in zagotavljanje kakovosti teh storitev v rokah države. S tem pa se tudi preprečijo morebitni negativni vplivi privatizacije na dostopnost in kakovost javnih storitev, ki jih Pošta Slovenija izvaja. Pošta ima tudi izredno pomembno velik vpliv na razvoj gospodarstva, saj je ključen dejavnik na področju logistike in distribucije. Tudi njen delež na področju trgovine ni majhen.

Tako Pošta Slovenije po našem prepričanju predstavlja nacionalni interes in simbol nacionalne identitete. Ohranjanje njenega statusa kot strateške naložbe lahko pomaga ohraniti nadzor na ključno infrastrukturo ter prepreči morebitne negativne vplive, ki bi lahko nastali ob privatizaciji ali prevzemu s strani tujih podjetij.

Zato predlagamo, da vse navedeno, vključno z zagotavljanjem kvalitete življenja prebivalcev Slovenije, razvoja gospodarstva, ter uveljavljanja širšega družbenega interesa, ki vključuje tudi obseg, kvaliteto in dostopnost do poštnih storitev, prevlada nad ostalimi kriteriji ter da Pošta Slovenije ostane opredeljena kot strateška naložba države.

Nasprotujemo tudi razvrstitvi Zavarovalnice Triglav iz strateških v pomembno naložbo in predlagamo, da Zavarovalnica Triglav ostane strateška naložba. Ne smemo namreč pozabiti, da je Zavarovalnica Triglav ena največjih in najbolj uglednih zavarovalnic, ne samo v Sloveniji temveč tudi v regiji. In kot takšna ima pomemben vpliv na finančni in gospodarski razvoj Slovenije. Vključno s kreiranjem močnih mednarodnih povezav. Ohranjanje integritete in njena stabilnost je tako ključna za zaupanje v finančni sistem in splošno ekonomsko varnost. Tako podjetij, kot tudi fizičnih oseb, ki uporabljajo širok spekter zavarovalnih produktov. Prav tako ima Zavarovalnica Triglav ključno vlogo pri zagotavljanju družbene infrastrukture saj zagotavlja finančno varnost in zaščito pred tveganji. Navsezadnje Triglav zaposluje veliko število ljudi, od strokovnjakov na področju zavarovanj do finančnih analitikov. Zato ohranitev Zavarovalnice Triglav kot strateške naložbe pomeni tudi zagotavljanje stabilnih delovnih mest in možnosti za razvoj zaposlenih v tej panogi. Ob upoštevanju navedenega je tako smiselno, da država hrani svoj interes in sedanjo vlogo kot lastnik Zavarovalnice Triglav. S tem namreč zagotavlja njeno stabilnost, rast in koristi za gospodarstvo ter družbo kot celoto.

Eden od večjih lastnikov Zavarovalnice triglav je tudi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki ima s strani te naložbe nezanemarljive prihodke v svojo blagajno. Morebiten poseg v lastništvo Zavarovalnice Triglav, preko zmanjšanja deležev države, pa vsekakor utegne vplivati tudi na politiko upravljanja zavarovalnice, kar pa lahko, ob neustrezni upravljavski politiki, pomeni tudi zmanjšanje prihodkov v pokojninsko blagajno iz tega naslova.

Država s svojimi naložbami ne sme slediti zgolj strateškimi in varnostnim ciljem, vendar mora pri njegovem upravljanju upoštevati številne družbene posledice, ki lahko nastanejo kot rezultat razvrščanja in upravljanja z naložbami. Poleg tega mora država pri postavljanju smernic za upravljanje z naložbami postaviti zgled tako za usmeritev in razvojno naravnost gospodarstva, kot

tudi za širšo družbeno odgovornost podjetij, tako v smislu delavskega soupravljanja, kot tudi v razvoju kvalitete delovnih mest ter skrbi za širše družbeno okolje, na katerega večja podjetja vplivajo.

Upoštevajoč vse navedeno, predvsem pa dejstva, da gre pri oblikovanju in sprejemanju Odloka o strategiji upravljanja naložb države za izredno pomemben akt, ki vpliva na vse segmente družbenega življenja in gospodarskega razvoja, vas pozivamo, da pred dokončnim oblikovanjem in sprejetjem odloka skličete sestanek na katerem vam z veseljem podamo še dodatna pojasnila, predloge in mnenja k predlogu odloka.

V pričakovanju vašega, upamo, da pozitivnega odgovora, vas lepo pozdravljamo!

Izvršni sekretar ZSSS
Andrej Zorko, univ. dipl. prav.

